

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Specvlvm Iuuentvtis, Sive Insigniores Pveritiæ Atqve Adolescentiæ Sanctorvm

Bosendorf, Hermann

Monasterii VWestphalorvm, 1615

Procopius mart. 8. Iul.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42900

etis crinibus, auersis oculis & ore spumante,
horrendum de se spectaculum adstantibus
præbuit. Nec prius eam remisit, qui eam suffo-
cabat dæmon, quam Magnus ille Gregorius
Deum inuocasset, illum que ei propitium red-
didisset.

HEROICVM MARTYRIVM S. PROCO-
PY 8. Iulij. Surius Tom. 4.

Diocletianus Romanorū Imperator cum
rebus in Aegypto ex animi sententia
confectis venisset Antiochiam, ac ibidem è
tribunali noua crudelitatis suæ in Christianos
edicta proferret, suosq; cōmentitios deos ne-
saria superstitione multis laudibus in cælum
tolleret, femina quædā senatorij ordinis Theo-
dosa nomine marito Christiano recens orba-
ta, vnico cum filio cui nomen erat Neanias, &
ingenti pecuniarū vi supplicē se imperatori, p
tribunali sedenti exhibuit, vt filium vnicum
egregio corporis robore adolescentem & deo-
rum amicum suscipiat, & aliqua militiæ præfe-
ctura pro generis nobilitate honoret. Impera-
tor ea re vehementer gauisus; vt adolescen-
tem aduertit græcorum disciplinis esse per e-
ruditum, ætatemq; magnitudine animi super-
gredi, per ampla cū potestate ipsum Alexãdriæ
præfecit, iussitq; ad Christianos interneccione
delendos, tota virtute incūbere. Ac porro in
eam rem duas ei militum cohortes, quarum
ope Christianos supplicijs fatigaret attribuit.

Quo

Quo deinde Antiochia cū instructa militum manu, digrediente, atque in itinere circa tertiam noctis horam constituto ingens repente terræ motus cum horribili tonitru exortus, cunctos in fugam disiecit, metuq; mortis examinatos solo prostravit. Solus Neanias diuina magis quam humana virtute roboratus constitit, vocemq; cælitus delapsam huiusmodi audiuit: Neania quo vadis, & cōtra quem tanto impetu incitaris? Ille autem, qua erat animi libertate, Imperatoris edictum protinus exposuit, acceptamq; ab eo potestatem, vt quous Crucifixi cultores de medio tolleret. Tum rursus audiit: Quid vero ò Neania, tu etiam contra me venis? Ille autem, tu, inquit, quis es Domine, non enim te queo cognoscere. His dictis, vidit protinus crucem chrystallino candore mirè rutilātem, vocemq; ex ipsa non sine stupore audiuit: Ego sum Iesus Crucifixus Dei filius. Tum vero Neanias maiori stupore oppressus: Et tu, inquit, Domine quomodo Dei filius es, qui tantis vulneribus, supplicijs, contumelijs sub exitum vitæ diceris fuisse affectus, quanta scelestissimus quisq; nunquam sustinuit? Cui Dominus: Ego quidem extremā suppliciorum omnium ignominiam acerbiteremq; perpeffus sum, multisq; plagis contusus è vita excessi, sed nisi ego hasce ærumnas sceleribus vestris debitas excepissem, doloresq; qui vobis subeundi erant, sustinuissem, vos sempiternis supplicijs addicti, nunquam salu-

salutem consecuti fuissetis. Meo igitur crucia-
 tu ab exitio & tormentis perennibus liberati:
 mea morte à faucibus æternæ mortis erepti
 estis. In hoc autem signo quod tibi apparuit,
 vince hostes & pax mea erit tecum. Ad hæc
 Christi verba Neanias animus calore diuini a-
 moris adeo incensus fuit, atq; ex Crucis illius
 aspectu tanto repletus gaudio, vt mox Scy-
 thopolim ingressus, vocato ad se clanculum
 aurifabro, artis illius peritissimo Crucis sig-
 num ex auro formari iusserit, quo perpetuo
 illius aspectu tantæ beneficij memoriam re-
 coleret. Quam ille iam elaboratam magna
 pietate commotus adorauit, ac venerabundus
 eam amplexans purpura inuoluit, cœptoq; iti-
 nere cum militibus perrexit. Ceterum cum id
 temporis Agareni improba quadam consue-
 tudine, ex finitimis ciuitatibus filias vi sibi
 vxores deposcerēt, recusantesq; armis in suam
 potestatem redigerent: Neanias rei indignita-
 te ciuiumq; deprecatione permotus, infantes
 armis in libertatem statuit vindicare. Quare
 Crucis suæ virtuti confidens, cælestiq; oracu-
 lo excitatus, facta in Agarenos impressione
 primo eos conflictu in fugam dedit, & nemine
 è suis desiderato sex hostium millia ferro tru-
 cidauit. Hoc ingenti trophæo diuinæ Crucis
 virtute parto, matrem de victoria reddit cer-
 tiorē, quæ filio gratulabunda occurrens, mag-
 nis vocibus dijs tam præclaræ victoriæ lau-
 dem acceptam referre admonuit. At Neanias
 Chri-

*Neanias
 crucis effi-
 giem humis-
 liter vane-
 ratur.*

*Virtute S.
 Crucis ho-
 stes profi-
 gat.*

Christi iam gratia à nefandis purgatus erroribus, matrem dextra prehédens, in cubiculum deorú simulacris refertú deduxit, aitq;: Fraus maligni dæmonis hæctenus te à via veritatis in præcipitiú impulit, prout mox experimento disces. Si enim dij, quos dicis, opẽ mihi in bello tulerút, ipsi, pñuncient vocemq; edant, vt credam eos vitę & mortis habere imperium. Hęc audiens Theodosia primú grauitè indignata est, tú vero supplici corporis habitu ad simulacra accedens singula nominib⁹ proprijs inuocauit. Sed cum respósa nequicquã præstolaretur, adolescens sinistra crucẽ tenens, reiecta ex humeris chlamyde, matreq; paululú repulsa, dextra statuas deiecit, humiq; prostratas pedib⁹ cõminuit, tandemq; in pauperes (erát enim ex auro & argento cõflatę) distribuit. Tum vero mater, & naturę & viscerũ suorú oblita, mente furibunda ad regiã cucurrit, & Diocletiano factú filij, ipsumq; filiú crudeliter prodidit. Imperator cõfestim datis ad Palæstinæ præsidem literis (is erat Italus, Iustus quidem nomine, at ipso Nerone crudelior) mandauit, vt Neaniam sacrificare recusantem, omnibus supplicijs dirè excarnificatum, dignitate simul & vita spoliaret. Præses acceptis literis illico ad eedes Ducis festinauit, easq; illi legendas exhibuit. Ille vero perlectas minutatim conscidit, partesq; ventis mandans, Ego sum, inquit, Christianus, quod imperatú tibi est exequere. Cui Præses, Non, inquit, Ducum fortissime sic agendú est; quin

*Simulacra
deorum
cõminuit.*

quin potius novos tibi honores ab Imperatore tui studiosissimo cōcilia. Cui Neanias: Ego me Christo lubens sacrificabo. Viden' propositas tibi carnes? castiga atq; afflige Præses, ne tantillum quidem nostri curam gerens, Dein adolescens suspectam habens remissam præsidis responsionem, ne ipsius lenitate de spe martyrij periclitaretur, Crucifixi se seruum profiteretur, & militare cingulum in faciem Præsidis per contemptum proiecit, vt eum citius ad inferendos sibi cruciatus prouocaret. Tum vero in iram furoremque conuersus Præses, vinctum repente Procopium Cæsaream abduci iussit: vbi populus errore simulacrorum temulentus magnis ipsum clamoribus ad necem poscebat. Aduit tandem & Præses; qui à maligno dæmone animo effertus, suspensum iuuenem crudelissimè cædi iussit, adeò vt non pauci martyris ætatem & corporis pulchritudinem miserati, lachrymas funderent. Sed Christi athleta quanquã toto corpore ita fuisset laniatus, vt ossibus carne nudatis, vix membrorũ forma appareret, inuictus tamẽ permanebat, flentesq; hortabatur, vt potius animarum suarum interitum, quam eius corporis plagas luctu lachrymisq; prosequerentur. Præses tantã animi fortitudinem admiratus, iussit eum in carcerẽ abduci. Custos huic præerat Terentius, qui multis iã ante à sanctissimo martyre beneficijs affectus, incredibili animi sui dolore illũ excepit, ac Præsidis quidem veri-

*Fortitudo
animi.*

*Laniatur
crudelissimè.*

veritus minas, in interiore carcere conclusit, fœnum tamen ac sindonem subministravit, ut fracta corporis membra commodius foveret. Vbi angelico primum recreatus alloquio, vidit Christum Dominum clarissima luce circumfusum sibi assistere; qui eum aqua aspergens, non tu, inquit amplius Neanias, sed Procopius appellaberis. Præbe igitur te strenuum inuictumq; athletam, ut alios per te ad vitam destinatos, patri meo cælesti eadem martyrij gloria coronandos exhibeas. Procopius tam stupendo Dei beneficio pene exanimatus, flexis genibus delictorum suorum suppliciter veniam postulare, vires contra tormenta petere, seque totum profusis lachrymis Christo commendare. Interea pristinq; sanitati, fugatis omnino plagarum vibicibus restitutus, nouoq; insuper delibutus gaudio, iubente Præsidente ita è carceris latebris prodijt, ut maxima populi multitudo, visa corporis eius eximia pulchritudine, ac diuino splendore, qui ex ipso vultu radiabat, vnum Deum Christianorum, verum & viuum clamaret. Ea re ingenti affectus molestia Præsides, indicto silentio: Fratres, inquit, merito magnis deorum nostrorum clementia celebranda est laudibus, qui nouo insuper addito decore hunc famulum suum reformârunt. Tum Procopius: Quin, inquit, ad eorum templa contendimus, ut sciat quisnam deorum adeo in me beneficus extiterit, Hoc dicto gauisus Præsides, magnifico eum deduxit

duxit apparatus, solumque ingredi cupientem honorificè dimisit. Ibi tum Procopius, clausis templi foribus, ardentius precari, Christi que numen inuocare, ut statuas ad vnum omnes contereret, atque in aquam resolveret. Exaudiuntur illico preces martyris, & collapsa vno impetu simulacra in aquam resoluuntur. Permoti hoc miraculo milites, sua Christo dant nomina, paremque martyrij palmam vehementer exoptant. Quare diuina iam luce collustrati, ad martyrem Procopium abierunt, supplicibusque ab eo verbis cõtenderunt, ut eos Christo sociare dignaretur. Ea re mirificè lætatus martyr, omnes ad Leontium ciuitatis illius antilitem noctu perduxit, sicque ritè ab eo instructi, & aquis expiati lustralibus in numerum fidelium percepto primum viuifico corpore & sanguine Christi fuere recepti, ac paulo post 21. Maij, certamen fidei capitum suorum abscissione præclarè absoluerunt. Christi autem martyr Procopius maximo ferri pondere oneratus tetro iterum carceri mancipatur: ad quem mox duodecim prima nobilitate matronæ peruenerunt; quæ se quoque Christiana imbutas fide profitebantur. Quod simulatque rescituit Iudex, eodem illas carcere conclusit; ac cum paulo post easdem in Christi cõfessione mire constantes ferro & igne ad aliorum terrorem immaniter excarnificaret, fortè tunc aderat fortissimi martyris marer Theodosia: quæ cum femineos animos vna Christi virtute

V ita

ita repente roboratos cerneret, vt neq; tetero-
 rimo carceris squalore, neq; horrendis crucia-
 mentis quicquam à fidei constantia dimoue-
 rentur, immò cuncta Præsidis supplicia que-
 dam quasi ludibria reputarent, adeò repente
 immutata est, vt animo planè virili, in medi-
 os se carnifices vltro ingereret, voceque libe-
 ra Christianam se profiteretur. Quare obstu-
 pefactus Præsides cum multis Theodosiam
 blanditijs nequicquam ab ea mente reuocare
 contendisset, tandem furore incensus, cum a-
 lijs eam matronis in carcerem detrudi man-
 dauit, vbi post multa charitatis officia eisdem
 exhibita, susceptumq; à Leontio Antiltite fa-
 crum baptisma, à sanctissimo suo filio ad con-
 fessionem pro Christo cum alijs viriliter sub-
 eundam piè roborata est. Misit post hæc Præ-
 ses, qui omnes illas suo tribunali sisteret. Pri-
 mùm autem Theodosiam irrita aggressus trucu-
 lencia eandem dirè verberatam vncisque fer-
 reis crudeliter laceratam, capitalem demum
 sententiam cum reliquis (quarum còstantiam
 iam exploratam habebat) subire iussit. Quæ
 prompto & alacri animo iugulum pariter præ-
 bentes, vitæ finem glorioso acceperunt marty-
 rio. Hac præclara earum còsummatione Pro-
 copius incredibili exultatione dum tripudiat,
 ecce iterum ad tribunal accersitur: in què illi-
 cò iudex verbis asperis vultuq; truculento in-
 uectus: Quid vero, inquit, impium & execran-
 dum caput, esne tot animarùm interitu satiatu-
 Cui

Cui M
 vitam
 ctis sta
 ferrei
 corpo
 te adh
 men i
 equè
 eum c
 inuid
 mole
 no ill
 nima
 piter
 ctus f
 dem
 statim
 ratus
 lebat
 long
 ctum
 bien
 copi
 ricio
 mox
 tant
 prol
 re F
 mi t
 polt
 ce m

Cui Martyr. Non, inquit, ad interitum, sed ad vitam tibi adhuc ignotam eas traduxi. His dictis statim veneranda eius facies iussu Præsidis ferreis contunditur manibus. Inde ad omnia corporis membra vngulæ immani crudelitate adhibita, aliaque pœnarum genera, quæ tamen in caput Præsidis redundabant. Nã cum equè inuictum cerneret martyris animum, eum quidem compegit in carcerem, ipse vero inuidia & furore tabescens magnaque animi molestia faucius in febrem incidit, quæ diuino illi iudicio infelicem paulo post excussit animam, flammisq; mactandam tradidit sempiternis. Ei continuò ab Imperatore suffectus fuit Flavianus, & ipse Italus; honesto quidem loco natus, sed priore nihilo æquior: qui statim à ciuitatis ingressu martyrem accersijt, ratus eum dicendi facultate, qua multum polebat facillè superatum iri. Sed cum post longas sermonum ambages martyris inuictum animum irritò tentasset euentu: in rabiem versus Archelao cuidam imperat, Procopium stricto ense conficere. Qui de particidio audaciæ sibi gloriam promittens, mox vt ferrum in martyrem nihil aliud optantem strinxit, viribus destitutus in terram prolabitur. Hæc cum merito ingenti stupore Flavianum afficerent, dubius tamen animi Procopium in carcerem relegat: in quo post ardentissimas preces cælesti rursus voce martyr ad agonem animatur.

V 2 Interea

Interea continuis sex diebus consilia cogitat tyrannus, quo tandem pacto victoria ex martyre potiretur: productumq; de ergastulo sic affatur: Tametsi maleficijs tuis enses auertisti, nobisque omnibus tenebras offudisti, efficaciam nihilominus, vt noxiorum condecesatus tormentis imperata tandem facessas. Audiebat hæc interritus Christi athleta, suamq; in Deo declarans fiduciam improbissimum iudicem maledictis insectabatur: Tu, inquit, ignis sempiterni nutrimentum, omnis iniquitatis operarie, me tanquam fontem puniri asseris, & non aduertis quantam mihi tua supplicia pariant voluptatem? Quid enim iucundius, quam pro Christi nomine pati? qd vilius quam pro breuissimo cruciatu æternæ vitæ præmia & triumphos sortiri immortales? His dictis grauiter commotus Iudex, Procopium crudis iubet neruis laniari, dorsumq; vulneribus concisum prunis torreri, tunc candentes obeliscos liuoribus infigi, atq; postremo vstulata membra sale perfricari. Quæ cum martyr inuicta planè virtute perferret, deosq; ipsos maledictis & contumelijs incesset, iudex grauiori dolore percitus, dexteram eius imposito thure & ardentibus impletam carbonibus, super aram extendi iubet, vt si acriori doloris sensu victus manum excuteret, dijs sacrificasse diceretur. Et quidem manus longo tempore vrebatur, ignisque paulatim carnem absumebat; martyr vero fixo in cælum vultu illa-

illachrymans, immotam cōltanter dexteram tenuit. Stupere cuncti, error labefieri, Christi gloria crebescere, Martyr interea vocem exultans: Tenuisti, dicebat, Domine dexteram meam, & accinxisti me virtute ex alto, & non impiè egi à Deo meo. In me sunt Deus vota tua quę reddam laudationes tibi? Tum Iudex: si te nihil, inquit, tormenta isthęc afficiunt, vndenàm gemitus & lachrymæ? Ad quę præclare admodum martyr; Absit, inquit, ò tu verè digne lachrymis, vt ego corporeos hosce defleam labores. Sed quoniam corpus hoc ex luto formatū compactumq; est, necesse est vt lutum ignis caliori admotum ex natura aquam distillet: Alioqui autem tuam quoq; miserriam defleo animam, quod dæmones & impios Imperatores colendo, à Deo vero deficias; flammisq; perennibus (ni resipiscas) infelix pabulum referueris. Reductus deinde in carcerem manibus supernè alligatis atque immanilapidū pondere ab illius pedibus suspensio, vt compages membrorum dissoluerentur, aliquamdiu tortus fuit. Eo quoque superato tormento in clibanum vehementer accensum coniectus, signo Crucis & precibus ira flāmas discussit, vt ministros oberrantes momento deuorarent. Quo periculo vniuersa ferè ciuitas percussa clamare & vrgere Præsidem cœpit, vt quam ocyssimè martyrem consumeret, ne vt illi dicebant, omnes illius maleficijs absumerentur. Igitur Flavianus paucis post die-

bus capitis eum sententia damnauit. Cum autem Martyr ad vltimi certaminis locum peruenisset, impetrato orandi spatio, ardentissimas multis cum lachrymis pro omnium salute preces fudit, & cunctis, qui sui post transitum memoriam cum pietate agerent, opportunum in quauis necessitate Dei auxilium postulauit. Hæc orantem vox cælitus delapsa confirmauit, certioremq; reddidit, cuncta ad eius petitionem esse perficienda. Hanc ut audijt vocem, alacer statim ceruicem licitori prebuit, atq; ictum gladij hilari vultu excepit.

EX VITAS, DISIBODI EPISCOPI ET

Confessoris per B. Hildegarden Abbatissam

Bingensens conscripta 8. Iulij Sur.

Tom. 4.

Dilectus Deo Disibodus ab ipsa infantia sua ad instar beatorum Nicolai & Benedicti ac similibus gratia Spiritus sancti perfusus, ad bona omnia, quæ vel vidisset vel audiuisset magno cordis desiderio aspirabat. Eiusdemque gratiæ cælestis præsidij ita à teneris vnguiculis vsq; ad decrepitam ætatem, vitæ integritatem coluit, vt neq; pueritia ipsius improbis ludis & leuitatibus dedita, nec iuuentus libidini obnoxia, nec confirmata ætas ad deteriora fuerit intenta. Adeo enim pōpam omnem & mundi huius fastum animo corporeq; calcavit, vt quibusdā stultus, nonnullis vanus, alijs errori obnoxius, plerisq; vero etiam admiranda

*Virginea
castitas.*